

የሰነድ ምግባር ደንብ አስፈላጊነት...

ቻላቸው ክፍል chebudie@yahoo.com

ኢትዮጵያ አሁን ለምትመራበት ስርዓት መሰረት በሆነው ዲሞክራሲያዊ ሕገመንግስት የሃይማኖት፣ የእምነትና አመለካከት ነፃነት ህገመንግስታዊ ዋስትና አግኝተዋል፤ የአመለካከትና ሐሳብን በነፃ የመግለፅ መብት ተከብሯል፤ የመሰብሰብ፣ ሰላማዊ ሰልፍ የማድረግ ነፃነትና አቤቱታ የማቅረብ መብት ዕውን ሆነዋል። በሕገ መንግስቱ በዝርዝር ከተቀመጡ ልዩ ልዩ ዲሞክራሲያዊ መብቶች አንዱ የሆነው የመደራጀት መብትም ህገ መንግስታዊ ዋስትና አግኝተዋል።

ዜጎች በአገራቸው ፖለቲካ የነቃ ተሳትፎ እንዲያደርጉ ከተፈለገ በመጀመሪያ መሟላት ያለበት ጉዳይ የመድብለ ፓርቲ ስርዓትን የሚፈቅድ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት መኖር ቢሆንም በዲሞክራሲ የሚመሩና በሕግ የበላይነት የሚያምኑ እንዲሁም የህግ የበላይነት እንዲኖር የሚታገሉ የተለያዩ አማራጮችን የያዙ የፖለቲካ ፓርቲዎች መኖራቸው በጣም አስፈላጊ ነው።

በአገራችን የተለያዩ ፓርቲዎች መኖር የዲሞክራሲ እና የልማት እድገትን ለማቀጣጠል የሚጨመሩት ሚና ከፍተኛ ነው። ይህን የዲሞክራሲ እና የልማት እድገት ማቀጣጠል የሚቻለው የተለያዩ ፓርቲዎች ስለተፈጠሩ ብቻ አይደለም። ፓርቲዎቹ ህዝቡን በማስተባበር ሰፊ ስራ መስራት ሲችሉ ነው። አገራዊ ልማትን ለማምጣት ደግሞ በለውጥ ዘመቻ ውስጥ መቀላቀል ግድ ይላል። የተፈጠሩ ፓርቲዎች ዳር ሆነው የሚመለከቱበት ሁኔታ ከተፈጠረ ለዲሞክራሲያዊ ስርዓት ግንባታም ሆነ ለልማቱ አስተዋፅኦ ይኖራቸዋል ማለት አይቻልም።

ከዚህ አኳያ 65ቱ የፖለቲካ ፓርቲዎች የተፈራረሙበትና በሁዋላም በአገሪቱ ፓርላማ ህግ ሆኖ የፀደቀው የምርጫ ስነ - ምግባር ደንብና የማስፈፀሚያ መመሪያ በአገራችን የፖለቲካ ባህልና ታሪክ ውስጥ አዲስና በጣም አስፈላጊ ውሳኔ ነው ብዬ አምናለሁ።

የ 2002 ዓ.ም. አራተኛው አገራዊና ክልላዊ ምርጫ ነፃ፣ ዲሞክራሲያዊ፣ ፍትሐዊና ሰላማዊ እንዲሁም በህዝቡ ዘንድ ተቀባይነት ያለው እንዲሆን ለማድረግ 65 ፓርቲዎች በፊርማቸው ማረጋገጣቸው የኢትዮጵያ ፖለቲካ ክየት ተነስቶ አስገራሚ ለውጥ ሊያስመዘግብ እንደቻለ ያመለክታል።

ገዢው ፓርቲ ኢህአዴግ በምርጫ ስነምግባር ደንብ እና ምርጫ ነፃ ጉዳዮች ላይ የእንወያይ ጥሪ ካቀረበ በኋላ የኢትዮጵያ አጋር ቡድኖች ማለትም የምዕራቡ አለም ኤምባሲ ተወካዮች የቅርብ ክትትል ሲያደርጉ እንደነበር በተለያዩ ጊዜ ምስክርነታቸውን መስጠታቸውን እናስታውሳለን። ለዚህም እንደምሳሌ ብንጠቅስ በኢትዮጵያ የአውሮፓ ህብረት የፖለቲካ ኮሚሽን ወኪል ሚስተር ሬኒ ሚላሽ “የኢትዮጵያ የፖለቲካ ሁኔታ በዚህ ክቀጠለ ሊተነበይ የሚችል አካሄድን እየተከተለ ነው” ሲሉ ስምምነቱን ማወደሳቸው ተጠቃ ነው። እንዲሁም የጀርመኑ አምባሳደር ዶ/ር ክላስ ኑፕ “ይህን ድርድርና ውይይት ለፍሬ ማብቃት እኛንም አስደስቶናል። አሁን የቀረው ይህንን ደንብና መመሪያ ለደጋፊዎቻቸውና ለአባሎቻቸው የማስገንዘብ ስራ ነው።” ሲሉ አስተያየት መስጠታቸው ይታወሳል።

እነዚህ ገለልተኛ ወገኖች በስነ ምግባር ደንቡ ረቂቅ ዝግጁት ላይ በፖለቲካ ፓርቲዎች መካከል ተደረገውን ውይይትና ድርድር በከፍተኛ የኃላፊነት መንፈስ፣ በእኩልነትና በሰጥቶ መቀበል መርህ ላይ የተመሠረተ እንደነበር በማስረገጥ ይናገራሉ። አገራዊ ጉዳይን በመደራደርና በመወያየት መንፈስ መመልከት እና ችግርን በውይይት መፍታት የሰላማዊ ትግል አቅጣጫ እንደሆነ ለሁላችንም ግልፅ ሊሆን የሚገባው ጉዳይ ነው።

በፖለቲካ ፓርቲዎች መካከል ተደረገውን ውይይትና ድርድር ስምምነት ላይ የውጪ ዜጎች ብቻ ሳይሆኑ የተለያዩ ዜጎቻችንም የየራሳቸው የሆነ አሰያየት ሲሰጡ ተደምጠዋል። ከዲያስፖራው በኩልም የተለያዩ አስተያየቶች ሲደመጡ ቆይተዋል። የፖለቲካ ፓርቲዎች ያደረጉት ውይይትና ድርድር ለፍሪ በቅቶ የሰምምነት ፊርማ ስነርድቱ በሽራተን አዲስ በተካሄደበት ወቅት ኢንጂነር ኃይሉ ሻውል <<በድርድሩ እንዴት ገቡ? ዲያስፖራው አትገቡ ብሎዎት የለ እንዴ? >> በማለት ቀርቦላቸው ለነበረ ጥያቄ የሰጡትን መልስ ማስታወሱ ተገቢ ነው። <<ጥያቄው ዲያስፖራውን ይወክላል አትበለኝ። ለኢትዮጵያ ዲሞክራሲ እድገት ከአገር ወጪ ሆኖ የጦርነት ክተት እያወጁ ዲሞክራሲያዊ ነኝ ማለት አብቅቷል። እኛ ነበርንበት ስለዚህ እነሱም ጊዜው አልፈቀባቸውም ለውጡን መቀላቀል ይችላሉ" የሚል መልስ ነበር ለጠያቂው ያስገነዘቡት።

ኢንጂነሩ በዚህ ላይ ጨምረው <<ሰብ በመፈለግ የኡኡታ ፖለቲካ ማካሄድ ፋይዳ የለውም፤ ፖለቲካ የለቅሶ ሳይሆን የትግል ሂደት ነው" በማለት አስረገጠው ያስረዱበትንም ሁኔታ ማየት ይቻላል። ይህ በአርግጥም ታሪካዊ የለውጥ ምዕራፍ መሆኑን ማንም ሊረዳው እንደሚችል አያጠራጥርም።

ይህ ስምምነት ለአገራችን ዘርፈ ብዙ ጠቀሜታ እንደሚኖረው በተለያዩ መልኩ መመልከት ይቻላል። በመጀመሪያ ደረጃ ቅንነቱ ካለ በድርድርና በስምምነት የማይፈታ ችግር እንደሌለ ማመን ያስፈልጋል። ለምሳሌ የአንደኛው የአለም ጦርነት የበርካታ ሚሊዮን ዜጎችን ለጭፍጨፋ እየዳረገና ጦርነቱ ወደከፋ ደረጃ እየሄደ በነበረበት ወቅት ሊቆም የቻለው ከራሽያ በኩል የመነጨ የድርድር ሐሳብ ተቀባይነት በማግኘት ነበር። ያ ሂደት ድርድር በሌሎችም ጦርነቶች ውጤት ማምጣት እንደሚችል ያስገነዘበ ነበር። ከዚህ ሌላም አስከፊና ኢ-ሰብዓዊ ድርጊት ይፈጸም የነበረው የኢፓርታይድ ስርዓት ከሥሩ ተገርሶ ሊወድቅ የቻለው በውይይትና በድርድር እንደነበር ይታወቃል።

በህገ መንግስቱ የተቀመጡ ሰብዓዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች ሳይሸራረፉ ተግባራዊ መሆን ለሰለጠነ፣ ህጋዊ፣ ዲሞክራሲያዊና ሰላማዊ ትግልና ውድድር ያለውን ፋይዳ በማመንና በመቀበል የአገራችን ፖለቲካ ፓርቲዎች የተፈራረሙበት ሰነድ ፋይዳው በዚህ ሳያበቃ ከፍተኛ የሆነ ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ እንደሚኖረው ይታመናል። የስነ-ምግባር ደንቡ መመሪያ መኖር ለዜጎች የማይናቅ ትምህርት በመስጠት ወደ ብጥብጥና ሁከት እንዳይሔዱና ለሁከትና ብጥብጥ የሚያውሉትን ጉልበትና ጊዜአቸውን ለልማት እንዲያውሉት የሚያደርግ ነው። እዚህ ላይ ማየት ያለብን ጉዳይ ምንጊዜም ቢሆን አዕምሮውን ለጥፋት ያዘጋጃ ኃይል ሲኖር ፀረ-ልማት መሆኑ አይቀርምና ይህን ኃይል በመመሪያው መሰረት ግንዛቤ እንዲወስድና ወደ ሰላማዊ መንገድ እንዲመለስ ማድረግ ደግሞ የሁሉም ኃላፊነት ነው።

የስነ-ምግባር ደንቡ መመሪያ ከኢኮኖሚያዊ ፋይዳው በተጨማሪ በጥላቻ አይን የሚታያዩ የአገሪቱ ፓርቲዎችን ወደ ሰላማዊና ችግርን በድርድር መፍታት ወደሚያስችል መንገድ ይመራል፣ በፓርቲዎች

መካከል በሰብ መበላለፍን በማስቀረት፤ መቻቻልን፣ መደማመጥንና መግባባትን ባህል ለማድረግ እገዛ ይኖረዋል ከተጠቀሙበት ማለት ነው።

ዜጎችም በአገራቸው ተዐማኒነት ያለው፣ ግልፅ፣ ነፃ፣ ፍትሃዊና ዲሞክራሲያዊ ምርጫ እንዲካሄድ ስለሚፈልጉ ሕገ መንግስታችን በአንቀጽ 28 የዜጎችን የመምረጥና የመመረጥ መብታቸውን በሚገባ በመደንገጉ የተሠጣቸውን መብት ተጠቅመው የፈለጉትን የፖለቲካ ድርጅት በነፃነት እንዲመርጡና ውጤታማ እንዲሆኑ ደንቡ በሚገባ ያግዛል።

ስለዚህ ልማታዊ ታሪክ ለመስራትና ግንባር ቀደም ተዋናይ ለመሆን ቃል የገቡ ፓርቲዎች ቃላቸውን በተግባር ለማዋል ዝግጁነታቸውን ይበልጥ በማጠናከር ውጤታማ መሆን ይገባል። ማንኛውንም ሀገራዊ ጉዳይ ላይ የሚነሡ ችግሮችን በውይይትና በድርድር መፍታትና መግባባት ላይ መድረስ እንደሚቻልና ይህም ብቸኛው የሠለጠነ አካሄድ እንደሆነ ለብዙሀኑ ትምህርት ሠጥቷልና ግፍብት እላለሁ። ሰላም!